

wat hij deed tegen de barthianen en hun effecten, geloof ik, dat hij noch naar rechts, noch naar links scherp ziet. En dat hij er goed aan zou doen, nu eens een jaar lang zich het gebruik van het woord „correlatie” te onthouden, want dat sleutelje past niet op elke deur, en zeker niet op die, welke hij voor Greijdanus, die hem binnen de kerkelijke grenzen van ambtsdrager wilde helpen houden, heeft durven dicht smijten. K. S.

„Graag leeren van . . . .”?

Blijkens een antwoord, dat ds. D. v. Dijk in Geref. Kb. Gron. gaf op een ingezonden stuk van twee leden van V.E.R.A. (de Groningsche afdeling van S.S.R., d.w.z. de Unie van Gereformeerde Studenten aan Openbare Universiteiten en Hoogescholen) heeft „VERA” onlangs een feest georganiseerd; daarover is nog al wat in kritischen zin te doen geweest. Van de zijde van de critiek was o.m. opgemerkt, dat „ieder, die roept Heere, Heere, lid kan worden van VERA, en dat allerlei wind van leer, waaronder het barthianisme dan ruim baan heeft”.

Tegen deze bewering wordt door de twee ook aan ons sympathieke inzenders van VERA-zijde nog al heftig van leer getrokken. Zij beweren, dat op het laatste gehouden Uniecongres de artikelen van de statuten, die spreken over grondslag en doelstelling onverzwakt zijn gehandhaafd, en dat deze ook nu worden gehandhaafd”.

Ze „worden dus gehandhaafd”. Dat moet, als we de woorden serieus verstaan, hier niet maar beteekenen: „we zullen ze niet officieel wijzigen”, doch: „en we zullen ’t nu ook eens écht gaan ménen”.

En, blijkbaar om de critiek op VERA (welke critiek door ds. v. Dijk grotendeels rechtvaardig wordt geacht, en ditmaal van „vrijgemaakte” zijde was uitgebracht) te remmen, de beide VERA-leden merken aan ’t eind van hun stuk, bij wijze van „klap op de vuurpijl” op:

„Wij leren graag van prof. dr. K. Schilder, wanneer hij, sprekend over S.S.R., het een bemoeidigend verschijnsel acht, een bestaande organisatie tot haar grondslag te herleiden („Reformatie” 29-10-49)”.

Tot zooverre. Wij zullen niet wat hier staat, gaan vergelijken met wat we schreven; want ieder begrijpt het ook zóó wel: als ik van een patiënt zeg: het is een „bemoeidigend” verschijnsel, dat eindelijk weer eens een half bordje pap erin gebleven is, dan heb ik daarmee den dokter nog niet toegeroepen: bedankt voor de goede zorgen, maar hier zijn we al klaar. Er moet dan nog altijd heel veel gebéuren.

En de patiënt van zijn kant moet dit laatste oordeel dan niet probeeren af te snijden met een zwakke verwijzing naar het medisch rapport, aangaande hem jaren geleden ingediend, toen hij naar zijn jongste betrekking solliciteerde, en gekeurd werd, en zich in staat en bereid noemde, het op te dragen werk aan te vatten.

Nu kijken we eens naar een gedrukte uitlating van VERA uit de laatste periode. In de bij de diagnose toch wel mee te rekenen gedrukte officieele stukken, betreffende program etc. van VERA's jongste feest, lezen we dit „bemoeidigend” — maar dan een dokter verontrustend — woord uit den mond van patiënt zelf:

„De grondslag van ons corps is de Bijbel, het Woord van God, opgevat overeenkomstig de Drie Formulieren van Enigheid. Weet u nu nog niets? Och, de deskundigen bij ons zijn ’t er ook niet helemaal over eens, maar het komt hier op neer, dat iedereen, die de orthodox protestantse beginselen aanhangt, bij ons niet alleen uitstekend op zijn plaats is, en zonder enige moeite lid kan worden en blijven, maar zelfs bij ons thuis hoort”.

Wederom: tot zooverre.

De VERA-leden, die beweren, dat zij graag van K. S. leeren, zullen het hem niet kwalijk nemen, als hij, bij deze uitlating (niet van hen, doch) van patiënt zelf, dokter eens aankijkt, en zegt: hij is nog lang niet in orde, dat zien wij met z'n beiden zóó wel; je kunt het trouwens hooren aan zijn praot, ’t is ’m de toon, die ’t doet.

„Weet U nu nog niets”?

Die vraag is, in de buurt van den eersten volzin, mis. Want de Drie Formulieren zijn duidelijk; en als VERA en zijn programschrijvers willen, dat we hun grondslag erkennen voor werkelijk ten grondslag liggend, dan moeten ze liever schrijven: „en nu weet u het”; dat schreven de mannen en vrouwen ook, die de belijdenisschriften, versch van de naald, bezorgden, soms clandestien, omdat ze anders geen kans kregen, bij de overheid, die hen straks daarom allicht zou gaan verbranden. „Nu weet U genoeg”. „Nu weet U het precies”. Die overheid behandelde de inzenders van zoo'n versche belijdenis niet als een augur, die een anderen augur slechts met een knip-oogje van „wij-kennen-mekkaar” kon voorbijloopen (als geen mensch het zag, want dan keken ze deftig, en knip-oogden niet). Die overheid dacht: „en nou heb ik jullie, want die taal is duidelijk genoeg”.

En dan dat railleeren over „deskundigen”. De deskundigen bij ons, zoo staat er, zijn het er ook niet helemaal over eens. Dat is niet waar; heel wat „deskundigen” weten bijzonder goed, dat zij meermalen de oude termen vasthouden, maar er een nieuwen inhoud in leggen, die er niet bij past. En daarmee houden ze dan de leeken voor den mal. Ze speculeeren erop, dat leeken wel leeken zullen blijven. Maar studenten moesten hun ’t werk niet zoo gemakkelijk maken, door op dat leeken-deskundigen-schema — met een augurenknip-oogje — af te vliegen, om zoo te kunnen zeggen met de onwilligen van Jes. 29: maar den éénen kant: wij zijn ook maar leeken, en dus: die zaken gaan ons te hoog; en naar den anderen kant: wij zijn aanstaande volkleiders, helemaal geen leeken, maar die confessie is ook zoo onzaglijk onhelder. Deskundigen? Maar de koekebakkers en schoenmakers, die op den brandstapel wachtten, wisten wel, wie hun duidelijke confessie, met of zonder schoonschijnende woorden, weersprak in materieleen zin, en wie niet.

En als dus een semi-officieel papier van VERA verklaart: ieder, die de orthodox protestantse BEGINSE-

LEN „aanhangt”, is bij ons uitstekend op zijn plaats, dan antwoordt de man, van wien bovenbedoelde inzenders graag willen leeren:

a) maar dat is van VERA niet eerlijk: men moest zeggen: ieder die „Gods Woord, opgevat overeenkomstig de Drie Formulieren van Enigheid” aanhangt, is bij ons op zijn plaats; en aangezien die drie formulieren willen samenbinden en meteen afsnijden, de waarheid belijden en daarna de dwalingen verwerpen, moet er nog een woordje bij: ieder, die deze drie formulieren NIET aanvaardt, is bij ons heelemaal niet op zijn plaats;

b) dat veranderen van „drie formulieren” in „beginselen” is in strijd met het beweerde nog-aan-den-gang-zijn van het handhaven van den grondslag;

c) ik durf bij voorbaat verzekeren, dat noch inzenders, noch het VERA-bestuur, noch VERA zelf, noch het Uniebestuur, noch de Unie zelf, in staat zijn, den volke te zeggen: wat die orthodox protestantse beginselen zijn; de heeren van het program moeten niet boos worden; en als ze willen, mogen ze eens gaan neuzen bij de V.U., die ook over „beginselen” (maar dan nog gereformeerde) sprak, en er ook al niet uit kwam, en de gevolgen dan ook draagt;

d) orthodox-protestantisch, staat er; is er dan óók een protestantisme, dat niet-orthodox is? Ik zeg „ja”, wanneer het loopt over protestanten, die zich zoo nóemen; maar ik zeg „neen”, als ik let op oorsprong en betekenis van den naam „protestanten”;

e) waarom zou VERA geen roomschen toelaten? Ik ken roomschen, die in dezen tijd ondanks hun enorme dwalingen ruimte laten voor waarheden die geopenbaard zijn, maar door wat men heden b.v. barthianen noemt, rondweg worden prijsgegeven, nog wel onder het voorgeven, dat ze „graag leeren” van die opstellers der gereformeerde belijdenis, omdat die goede dappere kerels toch zoo'n „pathos”, zoo'n inwendig vuur hadden toen ze die respectabele stukken opstelden (respectabel dan ook vanwege dat pathos);

f) zoodat ik concludeer: dat program — waaruit men „den geest proeft” — heeft bewezen, dat wie in zulke „geestesgesteldheid” schrijft, niet graag leert van K. S. Vereenigen doet men, zoolang men van hem „leert”, niet op grondslag van het feit van iemands zélf-aankondiging, want die is vaak onjuist, doch van de materiële der confessie, dien respectabele en duidelijke INHOUD, K. S. is niet „bemoeidigd” door die luchtige program-woordjes over „deskundigen”; en meent, dat de opstellers van zoo'n programma op die manier niet den grondslag handhaven, doch het ernstige werk van hen, die S.S.R. willen terugleiden naar zijn grondslag, met een doodend glimlachje saboteeren. En als inzenders zoo'n program beschermen, maken ook zij zelf daardoor de ondernomen reformatiepogingen steriel, ook al zouden ze hun eigene wel gemeende zijn. K. S.

Kerk en Koninkrijk Gods (XIV)

POP. WETENSCH. SCHETSEN

De liturgische formulieren.

Bij ons onderzoek naar de verhouding van kerk en koninkrijk Gods vraagt ook het a v o n d m a a l s f o r m u l i e r e aandacht.

In dit formulier worden naar het bevel van Christus en van den apostel Paulus zij, die zich met ergelijke zonden besmet weten, vermaand zich van de tafel des Heeren te onthouden en hun wordt verkondigd, dat zij geen deel in het rijk van Christus hebben.

Deze vermaning is gefundeerd op Schriftplaatsen als Matth. 16:19, 18:15-16, 1 Cor. 6:9-10 en Gal. 5:19-21. Er wordt dan ook gesproken van het bevel van Christus en van den apostel Paulus.

In directe aansluiting aan de belijdenis in Zondag 31 H.C. — een aansluiting, die ook in de woordenkeus openbaar wordt — bedient dit gedeelte van het avondmaalsformulier den eersten sleutel van het hemelrijk op toeluidende wijze.

Dr. H. J. Westerink suggereert, dat het hier slechts zou gaan om een appél op de hoorders, welk appél den oproep tot inhoud zou hebben, dat wie in den hemel wij komen, hier op aarde zijn vleesch moet kruisigen.

Maar er is hier geen sprake slechts van de toekomst, doch alereerst van het heden: den zich verhardenden ongelovigen wordt gepredikt, dat ze geen deel in het rijk van Christus hebben.

Er is de verkondiging — en dat is meer dan het bekendmaken van een „meening” of het uithangen van „een appél op de hoorders” — van den staat der zich verhardende goddeloosen vandaag: zij zijn geen deelgenooten in Christus' rijk.

Er is hier dus stellig — hoe Dr. Westerink ook aan deze conclusie te ontkomen tracht — bediening „van de sleute'macht, die in de kerk sluit buiten het koninkrijk Gods”.

De formulieren van de afsnijding en van de wederopneming zijn een uitwerking van wat de kerken met name in Zondag 31 H.C. op grond van Gods Woord hebben beleeden.

De formule van afsnijding luidt als volgt: „.....wij, dienaars en opzieners der gemeente Gods alhier, vergaderd zijnde in den naam en de macht van onzen Heere Jezus Christus, verklaren voor u allen, dat N., om de voorzeide oorzaken, uitgesloten is, en wordt uitgesloten mits dezen, buiten de gemeente des Heeren, en vreemd is aan de gemeenschap van Christus, van de Heilige Sacramenten, en van alle geestelijke zegeningen en weldaden Gods, die Hij aan Zijn gemeente belooft en bewijst, zoo lang hij hardnekkig en onboet-

•• Een gesprek?

Onderstaande brief werd verzonden:

Kampen, 19 Januari 1950.

Aan de Heeren Redacteuren en Medewerkers van de weekbladen „De Reformatie” en „De Roeper”, en prof. dr. H. J. Jager te Kampen. Geachte Heeren en Broeders,

In een onderhoud, dat heden tusschen ondergeteekenden plaats gehad heeft, werd de wenschelijkheid uitgesproken, een samenspreking te hebben van broeders uit onze kerken over enkele meeningsschillen die in den laatsten tijd openbaar geworden zijn.

Bij overweging van de vraag, wie tot zulk een samenspreking zouden uit te noodigen zijn, werd gevoeld, dat elke schijn van willekeur kon worden vermeden, als een objectieve maatstaf werd aangelegd. Zonder het bestaan van de twee hierboven genoemde bladen te zien als een zuivere uitdrukking van twee duidelijke stroomingen, werd toch gemeend, dat bovenbedoelde schijn vermeden kon worden, indien men uitnodigde de hierboven aangegeven personen. Aan hen zou kunnen toegevoegd worden prof. dr. H. J. Jager, van wien ondergeteekenden bekend is, dat ook zijnerzijds de wensch tot een samenspreking was uitgesproken.

Het komt ondergeteekenden noodzakelijk voor, de verwachting uit te spreken dat ieder, die zich bereid verklaart, aan deze samenspreking deel te nemen, door het verschijnen ter eventueel te beleggen samenkomst verklaart:

a) de vrijmaking van de kerken in den jare 1944 te zien als een noodzaak en een plicht, waaraan vast te houden is;

b) ter zake van den inhoud der besprekingen contacten met personen en kringen buiten onze kerken te willen nalaten, opdat over aangelegenheden van onze kerken worde gehandeld in een open en vrije discussie van leden der kerken zelf.

Gaarne zouden wij Uw antwoord willen inwachten aan het adres van den Heer J. Bos, pedel Theol. Hoogeschool, Broedervweg 15, Kampen; als plaats en tijd der samenkomst hadden we ons voorgesteld Woensdag 25 Jan. a.s. te 10.30 v.m. in één der collegiazalen van de Theol. Hoogeschool; uiterlijk 6 uur zou dan de samenkomst te beëindigen zijn.

Publicatie van dezen brief wordt onzerzijds vrijgegeven. Inmiddels verblijven wij, na broederlijken groet, (w.g.) B. HOLWERDA, (w.g.) K. SCHILDER, (w.g.) J. DE WAARD,

Terwijl we deze copie verzenden, weten we nog niet, hoe een en ander zal worden opgenomen. Het leek ons wel goed, het bericht door te geven. K. S. (Zie naschrift op pag. 147.)

vaardig blijft in zijn zonden, en is daarom door ulieden te houden als de heiden en tollenaar, naar het bevel van Christus, die zegt, in den hemel gebonden te zijn, al wat Zijn dienaars binden op de aarde”.

De afgesnedene wordt verklaard vreemd te zijn aan de gemeenschap van Christus.

Maar Dr. Westerink meent, dat dit alerminst beteekent „een zetten buiten de breede Christelijke activiteit van het Koninkrijk Gods”.

Heeft hij nog wel iets gevoeld van de ontzaglijke zwaarte van den ban?

In het formulier wordt met een duidelijke heenwijzing naar Matth. 16 en 18 tot de geloovigen gezegd, dat de afgesnedene door hen te houden is als de heiden en tollenaar.

Nu de kerk de sleutelen van het hemelrijk heeft bediend, is de gebannene te houden als hen, die geen deel hebben in de erve der heiligen in het licht. Hij is naar het oordeel der kerk niet overgezet in het koninkrijk van den Zoon van Gods liefde doch zit vastgeklonken in de macht der duisternis.

Maar Dr. Westerink poneert, dat in deze formule alleen sprake is van de afsnijding uit de kerk, dat is van Christus, zonder een enkele verwijzing naar het Koninkrijk Gods.

Wanneer de afgesnedene zich bekeert en hij van de banden der verdoemenis weer ontslagen is, worden de geliefde christenen onder citeering van Ef. 2:19 vermaand: „houdt hem niet langer (!) voor een die vreemd is, maar voor een medeburger der heiligen en huisgenoot Gods”.

Maar Dr. Westerink oordeelt, dat „tucht niet meer is dan afbreken van de kerkgemeenschap”. En hij zegt, dat in de formulieren van afsnijding en wederopneming geen enkele verwijzing naar het Koninkrijk Gods wordt gevonden!

Hoe kan hij dat volhouden tegenover den duidelijken tekst?

In het formulier voor de bevestiging van de dienaars des Woords wordt gezegd, dat de herders „opzicht hebben over het huis Gods, waarin zij verkeeren; teneinde aldaar alles met goede orde en betamelijkheid moge toegaan, en dat met de sleutelen des hemelrijks, die hun bevolen zijn, ontsluiting en toeluiting gedaan worde, volgens den last, hun van God gegeven”.

Voor de zooveelste maal gaat Dr. Westerink, voor wien de tucht der kerk geen sluiten buiten het koninkrijk Gods beteekent, inlegkude bedrijven ten aanzien van een uitspraak, die niet past in zijn schema.